

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL

FENT CARRERANY

MARIA DE LA SALUT

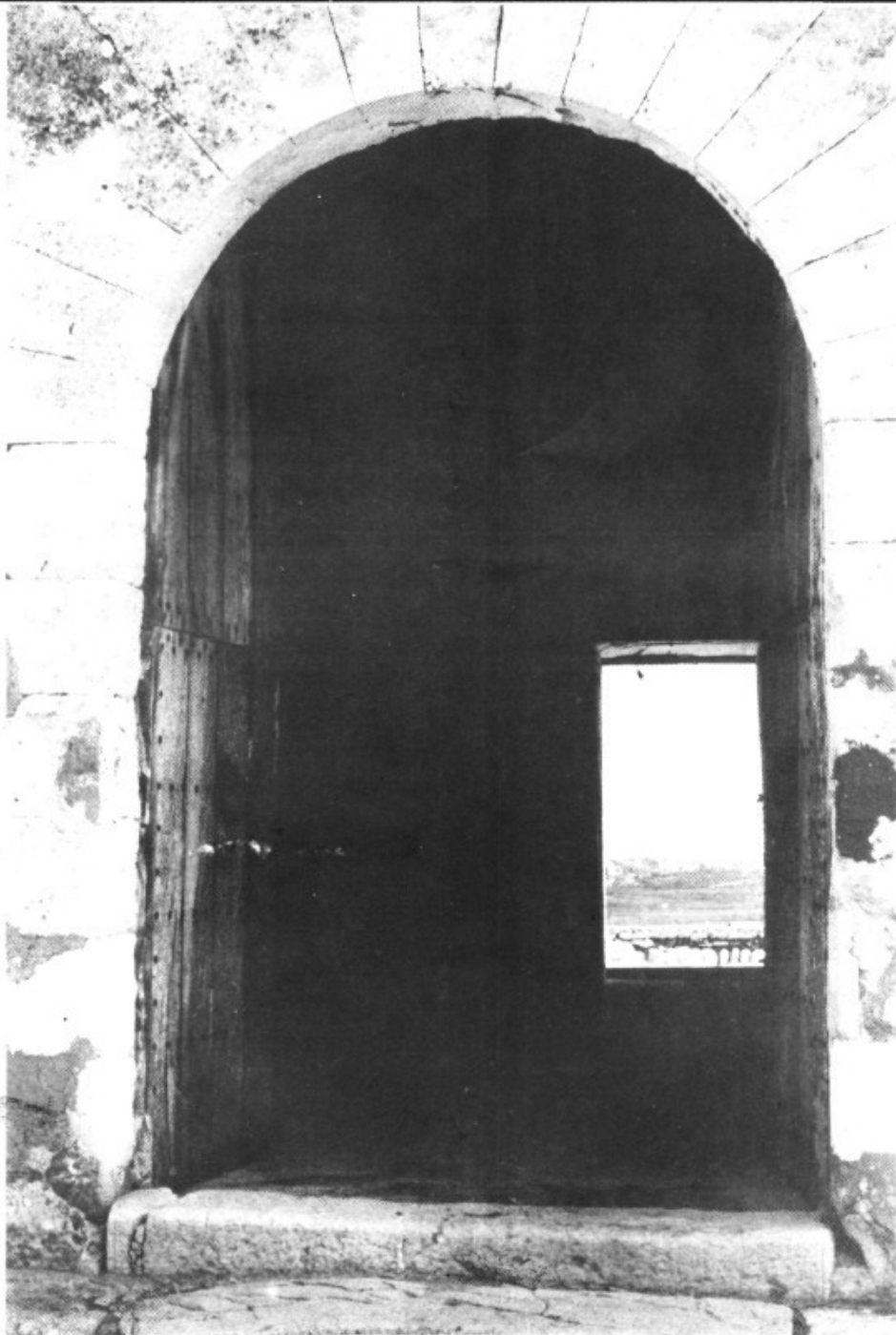
ASSOCIACIÓ PREMSA FORANA
DE MALLORCA

Número 58

MAIG

Any 1991

Sumari

Editorial i sumari.....	2
Memòria Ram: Es padri Nadal.....	3
III Certamen de Fotografia.....	4
500 anys del Tirant.....	6
Casa de la Vila.....	7
L'amo en Pere de Son Canet.....	7
Sa Xerradeta amb l'amo en Joan de Son Matet.....	8
Serveis Socials de la Mancomunitat.....	11
Bullit de notícies.....	12
Demografia i telèfons.....	14
El temps. Temps passat.....	15
Pasqua: el poble fou protagonista.....	16
Genocidi!!!.....	18
Per què cal elegir els independents?.....	19
Enquesta a les candidatures.....	20
Sa patena de Montblanc.....	22
Carrerany Esportiu.....	23
Feim Carrerany.....	24

PORTADA:

"D'ENFORA, MARIA" de n'Antoni Fiol,
fotografia guanyadora del premi MESTRE
PERE DES RETRATOS.

Fotografies:

Magí Ferriol Bauzà
Onofre Sureda Ribas
Pere Mas Negre
Arxiu l'amo en Joan de Son Matet
Mateu Barceló
Antoni Fiol
Pere Ribas Vicente

EDITORIAL

El darrer diumenge d'aquest mes de Maig, tenim l'oportunitat d'exercir com a ciutadans de dret i com a veïns del nostre poble, el nostre vot en les eleccions municipals i autonòmiques que hi ha convocades.

L'article 21 apartat 3er. de la Declaració Universal dels Drets Humans diu el següent: "La voluntat del poble és el fonament de l'autoritat dels poders públics; aquesta voluntat ha d'expressar-se mitjançant eleccions sinceres que cal celebrar periòdicament per sufragi universal igual i secret, o seguint qualsevol procediment equivalent que asseguri la llibertat del vot".

Al nostre poble són quatre les candidatures que s'hi presenten i totes elles tenen l'objectiu d'aconseguir el major número de vots per dur endavant, de la manera més fàcil i positiva, el seu programa en els propers 4 anys. El que tots anomenen "més beneficis per Maria".

Recordant els passats comicis municipals, on el percentatge de participació superà el 90%, des de FENT CARRERANY volem fer una cridada a l'electorat per igualar, al manco, la mateixa xifra en aquesta vegada.

Els moments embolicats que hem viscut al nostre poble en aquest darrer tram de legislatura, no ha d'esser obstacle per no exercir el nostre dret més sagrat dins una democràcia. El vot, siga per uns o pels altres, és l'eina que tenim els ciutadans per a premiar o castigar als partits per la seva bona o mala gestió. Maria té la gran oportunitat de valorar els diferents programes ja que en aquests quatre anys tots els partits o agrupacions d'electors han tengut en les seves mans els destins del poble i el passat ens ha de servir per a valorar i aprendre de l'experiència, que per uns serà negativa i per altres positiva, de la passa que hem donat dins el camí de la democràcia. Acudiu tots a votar i valorau el vostre vot amb benefici del que tots estimam: Maria.

EQUIP DE REDACCIÓ:

Magí Ferriol Bauzà
Pere Fons Pascual
Joan Gelabert i Mas
Jaume Mestre Llompart
Onofre Sureda Ribas

HAN PARTICIPAT EN AQUEST NÚMERO:

Bartomeu Pastor Sureda, Club Ciclista de Maria de la Salut, Bartomeu Monjo Sureda, Mancomunitat des Pla de Mallorca, Antoni Gelabert i Mas.

EDITA: Associació Cultural FENT CARRERANY, Sant Miquel, 11
07519 Maria de la Salut

IMPRIMEIX: Apostol y Civilizador. Petra.

Nº DEPOSIT LEGAL: PM-457/1986

La redacció de Fent Carrerany
no es fa responsable de les
opinions dels qui hi escriuen

MEMÒRIA R.A.M.

ES MEU PADRÍ NADAL.

Com, supòs, tots vosaltres, he tengut dos padrins, amb els quals vaig con- viure durant ma infantesa. Amb un, més que amb l'altre.

Un, el padrí de Sineu, de nom Jaume, era el padrí festiu, el de les bromes, sempre en veure'ns en tenia una a la boca. Era alt i per a ser com ell havia de menjar moltes sopes. Vivia en un lloc encantador, envoltat de pins i alzines, mates i ullastres, a Sa Serra, dins el terme de Llubí. Em produïa una joia de no dir anar a visitar-lo, i el seu record és una mescladissa de rialles, vent xiulant entre els pins i l'olor de la terra de mata humida.

L'altre, el de Maria, el meu padrí Nadal, no ho era tan festós. O no ho era tant amb els infants, ja que les seves bromes, picardies i gràcies anaven embolicades amb un joc de paraules que no acabava d'entendre: les gloses.

Tan un com l'altre treballaven al camp i en sabien una estona llarga de les seves feines i de la manera d'abaratat costos de producció. Però els hi mancaven dots pedagògiques; es pensaven que la seva facilitat en fer les feines es transmetia quasi per generació espontània: això em costà moltes barrejades.

La majoria d'eines i artilugis que servien per a facilitar les feines del camp eren manufacturats a casa: fins quasi el darrer dia de la seva vida amb els ulls completament foscos, encara s'atrevia, el meu padrí Nadal, a entrelligar les fulles de palma de garballó fent la llatre, que convenientment cosida, es convertia amb una senalla, un murrió, una senalleta, capell,... el que fos. Les palmes del garballó les anava cercar per les muntanyes d'Artà on hi tenia un bon esplet de familiars. Del càrritx en sortien els vencills que utilitzàvem per a lligar les garbes, en el moment de les

messes. Dels troncs d'ametlers i figueres o altres arbres, ensortien cames de cadira, les posts de les banques o bigues per a la teulada.

Per a estalviar (en aquella època no quedava altre remei que estalviar) la palla que es tirava per davall els animals, ens desplaçàvem amb el carro i el mul fins a Son Real, on l'omplíem d'algues seques que la mar havia tret del seu jaç. Aquestes algues

(la possidònia, que no és una verdadera alga) substituïen a la palla i es convertien en un adob molt bo per a escampar pels guarets. Solíem aprofitar l'excursió a la mar per a pegar una capficada a l'aigua cul en- laire. Rar era el dia que a més de les algues no duguéssim algun altre tresor: una llosa (pot ser del cementiri fenici de Son Real), un tronc llis i net o qualsevol altra cosa aprofitable, retornada per les aigües.

No era molt difícil saber si a un lloc el meu padrí hi era: la seva veu, com quasi

tots els de la família dels Nadals, era força forta i eixia per sobre les altres. Ens servia de despertador. Com que dormíem a la mateixa casa, els pares anaven a dormir a Son Monjo, era la seva veu la que ens despertava, tan per anar a missa primera, com per anar a l'escola, a segar, garbejar, etc.

Una vegada, si ens agafa ens fa sang. Estàvem amb en Jaume i en Nadal, dos sobre el terrat, on hi teníem els enfilalls de tomàtiques penjats, i l'altre a baix. Com que ens barellàvem, no se'ns ocorregué al-

tra cosa millor que tirar-nos les tomàtiques- projectils. Quan el padrí se'n adonà, agafà la verga de bou i sort que tenia una bona veu com ja he dit i el sentírem. Fugírem per damunt les teulades de les solls. Escampàrem fins que se li esvaí la fúria.

Ja he dit que era glossador. En feu bastantes de glosses durant la seva vida dedicades a diferents persones i amb variats temes. Algunes d'elles les poguérem recollir i les anirem publicant en propers números. A la seva mort hi dedicà aquesta:

Un barco que se'n va a fons
és que té mal temporal
o pega a qualche penyal
i en sentir es meu senyal
per Maria i Sa Raval
diran: ja és mort en Nadal
ja no farà pus cançons.

Durant l'estiu de l'any 78, de- spedint-se d'en Nadal, quan ens anàvem d'acampada a Menorca, li anuncià que ja no el tornàvem veure viu. Així va ser. Ens comunicaren que estava molt malament, quan en realitat ja era mort, i tornàrem de seguida. Plàcidament, la matinada del dia de la Mare de Déu d'Agost ens havia deixat.

Magí Ferriol.

III CERTAMEN DE FOTOGRAFIA "FENT CARRERANY"

III CERTAMEN DE FOTOGRAFIA "FENT CARRERANY" - ABRIL 1991

Del dia 28 de Març al 7 d'Abril varen estar exposades a la Casa de la Vila les fotografies que participaren en el III Certàmen de Fotografia "FENT CARRERANY". Al concurs es presentaren un total de 108 fotografies més 5 que estaren exposades fora de concurs per no complir les bases.

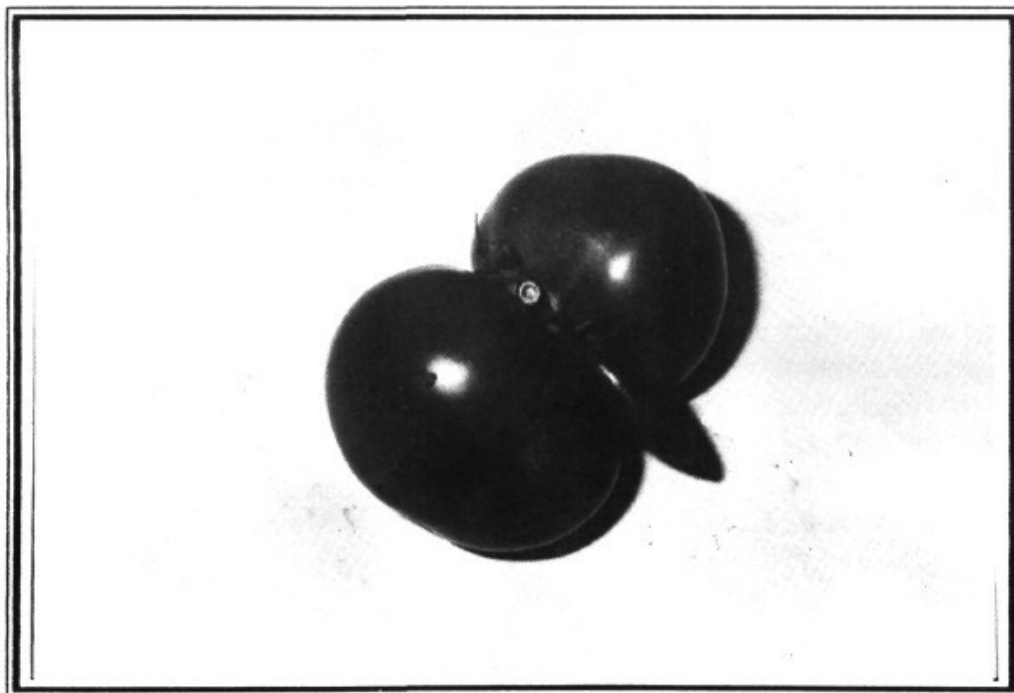
L'Ajuntament de Maria va col·labora a la bona fi del Certàmen en la cessió de les sales de la Casa de la Vila i la concessió d'una subvenció de 50.000' Ptes. El jurat format per Jaume Rosselló fotògraf del diari "Última Hora", Damià Quetglas del Diari de Mallorca, Antoni Morey regidor de cultura de l'Ajuntament, Miquel Ginard de la firma Sanicalor, que va costejar l'impresió de les bases, i Joan Gelabert membre de la Junta Directiva varen tenir una mica difícil fallar els premis, ja que, la qualitat de les obres era bastant alta. Al final i després de prop d'una hora de reunió a porta tancada, el jurat dictaminà el seu veredict. Aquí teniu les guanyadores de cada categoria.

Primer Premi
General:
"BARREIG"
Mateu Barceló

Primer Premi Local
"MONESTIR"
Antoni Fiol i Morey

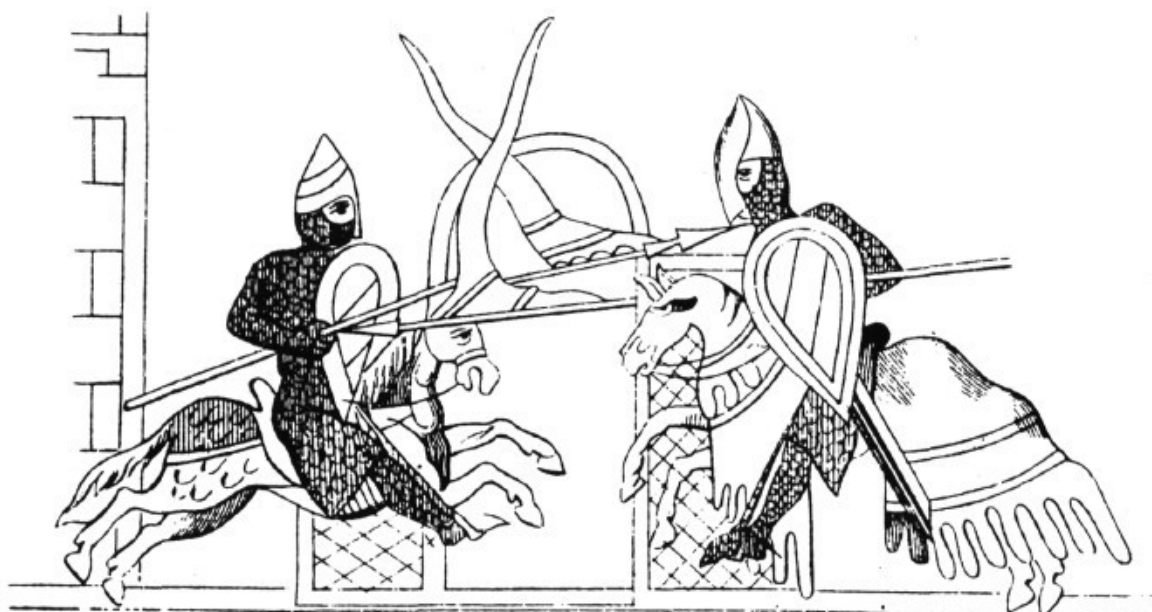

Primer Premi juvenil
"DESPROPORCIÓ"
Pere Ribas i Vicente

500 ANYS DEL TIRANT

Tots els pobles del món se reconeixen com a tals en el moment que són conscients que comparteixen una història, una cultura, una llengua, uns mites propis que són diferents als dels altres pobles. Ni millors, ni pitjors, diferents. La literatura, els llibres i els seus autors, també són referents que defineixen els pobles.

El nostre poble (que té una història particular, una cultura, una llengua, una literatura, pròpies), per les especials circumstàncies que li han tocat viure, pel marc que li estan donant contínuament, no reconeix com a propis molts d'aquests valors i els ha substituïts per uns altres que coincideixen (quina casualitat!) amb els de l'estat que el tutela i que li marca les pautes de conducta.

Tots els que hem passat per l'escola fins no fa gaire, podem recordar quina ha estat la història que ens han ensenyat, quina cultura ens han donat com a model, quina llengua hem après i quina literatura i quins llibres ens han fet llegir. Noms com El Cid i Don Pelayo, los Reyes Católicos i el Descubrimiento, autors com en Cervantes i en Lope de Vega, mites com n'Agustina de Aragón i el Dos de Mayo han estat els referents que ens han fet empassar i que hem arribat a assumir com a propis.

No tenim mites nosaltres? No tenim una llengua i una cultura pròpies? No tenim autors i llibres de categoria semblant o millor que els mencionats? Què en sabem del rei en Jaume, dels Agermanats; què ens digueren a l'escola d'en Ramon Llull, de n'Ausias March, d'en Joanot Martorell, d'en Verdguer o de n'Espriu. Res, pràcticament res. La nostra història, la nostra cultura, els nostres mites, la nostra llengua ha estat sistemàticament ignorada (això quan no ha estat despreciada), per un poder estatalista, castellanista i que ha tengut cura que tot això que tenim de particular, de propi,

no figuràs com a referent diferent del seu.

Tot el que impliqui recuperar aquests valors propis, i ser-ne conscients, ajuda a crear aquesta consciència de col·lectivitat, de poble. Aquesta campanya que s'està fent per donar-nos a conèixer una obra de la categoria del TIRANT LO BLANC té el valor afegit d'ajudar-nos a trobar un altre referent simbòlic que ajudi a reforçar la idea de comunitat pròpia.

Aquesta gran novel·la del segle XV, obra del cavaller Joanot Martorell, era una gran desconeguda per a la majoria del nostre poble. Una obra que va ser impresa per primera vegada l'any 1490

i que al llarg d'aquests cinc-cents anys ha anat recollint els elogis dels especialistes en literatura i que figura en lloc destacat en totes les antologies, no podia seguir ignorada pel nostre públic. Traduïda a l'anglès, al castellà, al finès, a l'italià, al neerlandès, al romanès i ara, fins i tot, al xinès, és objecte d'una campanya institucional prou àmplia que ha de possibilitar que reconeguem els seus valors literaris i emblemàtics.

El Tirant ha d'esdevenir un clàssic, ha de ser lectura necessària en tots els nivells educatius; una obra de difusió massiva i permanent. Un tirant en cada casa!

Si aconseguim això, que el Tirant quedi situat com a símbol central d'una literatura, d'una cultura nacional, que no només és la nostra, sinó que és, a més, important, tot el que s'està fent haurà valgut la pena. La nostra identitat passa per assumir tots els nostres valors i estar-ne ben orgullosos. I la literatura, la nostra literatura, entre elles el TIRANT, és un punt de partida prou important.

Joan Gelabert i Mas

CASA DE LA VILA

COMISSIÓ DE GOVERN DE DIA 19 DE MARÇ

Sessió extraordinària, a la qual assisteixen tots els seus components. Es prengueren els següents acords:

- 1.- Aprovar l'acta de la sessió anterior (14-2-91)
- 2.- Aprovar la liquidació del Pressupost del 90.
- 3.- Informar favorablement la instal·lació de línia de baixa tensió per a vivenda a la parcel·la 150, polígon 5 de Son Guillot.
- 4.- Sol·licitar a l'INEM aquestes subvencions: Servei de Menjador Social: 840.000 pts; Pla pintat d'Escoles i Edificis Públics: 1.040.000 pts.
- 5.- Aprovar el Padró Municipal sobre l'impost sobre Vehicles.
- 6.- Aprovar la tercera certificació de les Obres de Roqueta per un import de 6.956.324 pts.
- 7.- Concedir les següents subvencions: Guarderia (50.000 pts), Cop de Gas (50.000 pts), Club Ciclista (50.000 pts.), Col·legi Públic (50.000 pts), Fent Carrerany (50.000 pts) i al Comitè del Menjador Social (90.000 pts).
- 8.- Aprovar les factures següents: A MACAS, per millora enllumenat públic, 1.400.000 pts i a Sebastià Carbonell, per "batxo" carrers, 600.000 pts.
- 9.- Aprovar la devolució dels avals de les obres "Hogar de Ancianos, 3ra fase", "Cerramiento pared Avda. Sta. Margalida" i "Acondicionamiento campo de fútbol".
- 10.- Aprovar l'expedient de devolució d'ingrés indegut per impost de cir-

culació a Hervi, S.L. per un import de 42.510 pts.

11.- Aprovar 6 expedients d'obres.

PLE DE DIA 18 D'ABRIL

Sessió ordinària a la qual no hi assisteix D. Antoni Morey. Es prengueren els següents acords:

- 1.- Aprovar l'acta de la sessió anterior.
 - 2.- Sol·licitar al CIM l'apalaçament de la primera fase de l'obra Abastament i Sanejament.
 - 3.- Aprovar els comptes de tresoreria de 1990.
 - 4.- Aprovar el compte de valors independents i auxiliars de 1990.
 - 5.- Adoptar el sistema de fulles movibles per als llibres d'actes i resolucions.
 - 6.- El batle donà una explicació sobre les gestions fetes sobre els carrers Lope de Vega i Costa i Llobera, decidint-se acondicionar provisionalment el primer.
- Punt d'urgència: es rebutjà el declarar d'urgència, la proposta del grup Independents de Maria sobre iniciar gestions per a la requalificació dels terrenys de Montblanc, amb el vot de qualitat del batle (4 vots a favor PSOE-IDM, 4 vots en contra PP-UM).

L'AMO EN PERE DE SON CANET

Així era conegut el germà i amic Pere Mas Bunyola.

Quan, fa cinc anys, es començà la junta parroquial d'economia, entre els set membres triats, fou elegit per unanimitat president del comitè. Ell, investit de l'esperit de treball que el caracteritzava i carregat d'honradesa i bona voluntat, dugué endavant una feina callada i eficaç. Sempre gaudí del respecte i l'admiració de tots els membres del grup. Fou l'home reconciliador en tot moment i en tota petita crisi. Preocupat perquè els diners bastassin pels quefers parroquials.

Vengué un dia, quan es constituí l'associació de la Tercera Edat, els jubilats, cercant un guia d'entre ells que pogués començar i dur a bon port una labor tan important, posaren els ulls en ell i, com han demostrat els fets, en cap moment s'equivocaren. L'amo en Pere, no només no va defraudar, sinó que sobrepassar les il·lusions dipositades en la seva persona. Sempre desinteressadament, minut a minut, aprop de tothom, organitzant una activitat, donant un consell, animant un caigut, donava, gota a gota, la seva vida fins el mateix final dels seus dies mortals.

Vós, l'amo en Pere, fóreu i sereu sempre el primer president del consell parroquial d'economia i de la tercera edat de Maria de la Salut.

Ara, des del niu de les àguiles infinites i eternes i des dels cors que vos recorden i estimen sereu sempre present entre nosaltres.

Pere Fons

SA XERRADETA AMB ...

L'AMO EN JOAN DE SON MATET

L'amo en Joan Roig Quetglas nasqué en es carrer des Sol un dia 28 d'octubre de 1901.

Els seus ben passats noranta anys, l'amo en Joan té una memòria lúcida, clara i fresca. Quan ens parlava, pareixia com si tot hagués succeït en aquell moment. Conserva un petit quadern de l'any 24, on s'hi poden llegir, escrites per ell mateix, 123 gloses. Són el diari d'una aventura obligada, el servici militar, quan el batalló 62 d'Inca, ha de partir al nord d'Àfrica, el dia 19 de setembre de l'any 1923.

Són gloses força interessants, que si Déu ho vol, anirem publicant a Fent Carrerany.

- Començarem, idò, l'amo en Joan, per lo primer, l'escola. Hi anàreu molt a escola?

* Quan tenia 8 anys m'apunten per anar amb el mestre Balguer. Hi vaig anar tres anys i llavors me llevaren.

- I això?

* Va passar que l'any 11 mon pare, que nomia Antoni, va comprar set quartons de terra en Es Cassons. Va fer tracte per mil duros i per poder pagar va haver d'anar a Bona Aires. Des d'allà enviava els doblers i quan tornà encara faltaven 100 duros. Aleshores jo tenia 11 anys i no me va quedar altre remei que enganxar una mula que teníem i començar a llaurar.

- Ereu ben nin, encara!

* Havia de pujar damunt una pedra per posar sa collera al bestiar i quan s'arada s'aficava davall una arrel m'era molt difícil treure-la i a vegades no podia.

- Ja no prenguéreu més lletra?

* Sí, els vespres anàvem a aprendre qualche coseta. Els meus millors mestres foren l'amo en Joan Pova i l'amo en Lluç Fiol.

- I la cosa religiosa?

* Vaig combregar amb el vicari Lliteres i les monges m'ensenyaren les oracions. Me'n record que mos demanaven "quants de Déus hi ha" i si no ho sabíem mos pegaven un toc damunt es cap amb una canya.

- Tornem a la fuita del vostre pare a l'Argentina. Hi va estar molts d'anys?

* Treis comptes. Quan se'n va anar jo tenia 11 anys i quan tornà en tenia 15.

- I com vos ne desfíeu quan no hi era?

* Tot ho féiem amb ma mare que nomia Magdalena i la meva germana: llaurar, segar, batre, i tot el que es presentàs. Noltres fórem tres: dues germanes i un servidor.

Son Pare ha tornat de Bona Aires, tot és pau i alegria a la família. Viuen un parell d'anys plegats, però, com que el benestar

sempre pareix poc, arriba massa aviat la inoportunitat del servici militar.

- Com fou això del servici militar?

* Va ser com una pedrada a s'os de sa cama

Ell ho conta amb una glosa.

* L'any 22 me quintaren
dins es poble de Maria,
a molts daren alegria
però a mi no me'n donaren
amb número baix me cridaren
i era alt que jo el volia.

- On començàreu la mili?

* Hi ha una glosa que ho declara.

Cercam la cançó i ja ho crec que la trobam:

Es dia present va arribar
i jo no m'havia alterat
un dia determinat
sense en tal cosa pensar
es saig es va entregar
amb un paper amb sa mà
de tinta tot embrutat
diguent-me ben declarat
el 24 ha arribat
i a Inca t'has d'entregar.

Conta l'amo en Joan que el tomaren enviar a caseva fins el primer del mes.

Dia primer vaig partir
amb un gran remordiment
carregat de sentiment
vaig partir ben dematí
i entre mi mateix vaig dir
cap a Inca falta gent.

L'AMO EN JOAN DE SON MATET

Sense tenir novetat
a Inca vaig arribar
i me vaig incorporar
en es quarter nou que hi ha
en es camí de Ciutat.

- Conta un poquet com foren aquests principis de la mili.
- * Els primers mesos féiem la instrucció i cada dissabte érem un grupet de mariandos que veníem a peu. De Maria preniem cap al Rafal Nou, Casa Rotja, Son Rossinyol i cap a la via des tren. Botàvem parets i tanques i tot el que se posava pel davant.

La glosa 14 del manuscrit descriu aquestes escapades al poble estimat de Maria.

Vint mesos vaig assistir
a dins Inca de soldat,
estava molt descansat
perquè em daven llibertat
els dissabtes per fugir
fins els dilluns dematí
podia prendre es camí
que dirigia es meu cap.

- Sempre estàreu a Inca?
- * No, l'any 1923 el nostre batalló caigué a Africa.

Dia 19 de setembre
sempre me recordarà
un parte trist arribar
duguent notícia dolenta.

Lo que l'ordenança mana
no li poden renegar
es parte mos va manar
que mon n'haviem d'anar
en es moro pelear
per dins sa terra africana.

- Com fou, l'amo en Joan, la partida cap a terra de moros?
- * A la despedida hi havia una gentada. Molta de gent plorava i algunes mares s'acubaven de pena.

Molt pronta es va alterar
tota Mallorca en redó
molta de generació
a Inca s'arplegar
i molta en veien plorar
amb gran pena i tristor.

Anàrem a Ciutat amb el tren i allà ens esperava un barco anomenat Rei Jaume I. Dins el barco mos hi col·locàrem 800 homes,

molts de muls i cavalls, carros, ametralladores i tota classe d'ormetjos.

Pronta va estar col·locat
dins es barco es batalló
va partir com un falcó
a tota velocitat
i estava es moll de Ciutat
ple de generació
i tota Mallorca en redó
va quedar desconsolat.

L'amo En Joan de Son Matet resumeix amb una glosa la primera reacció dins la mar.

Qui es troba amb un cas així
té evident es plorar
quan vaig esser dins la mar
molta pena vaig tenir
i entre mi mateix vaig dir
ditxós qui podrà tornar.

Ara transcriurem algunes de les moltes i emocionants

aventures que l'amo en Joan visqué en terres africanes.

- * Després d'arribar a Algecires, partírem cap a Larache amb un barco anomenat Cabañal Valencia. Arribàrem al campament Varela-Tzelata i tot d'una un alferes ens va fregar pes morros aquestes paraules: "Maldament vos ataquin o vos matin, voltros no heu de recular mai". Un dia quasi mos maten a tots, no fos estat per un avió que donà branca ferm en es moros. Aquest dia morí un tal Coll de Selva i va romandre ferit en Dionisi de Pollença.

- Quin era el vostre ofici o feina dins aquesta acampada africana,

concretament a Larache?

* Quan estava a Inca vaig aprendre a tocar tambor i això me vengué bé. A mi no me donaren cap fusell, només una tambor i una pistola. No vaig pegar cap tir mai. Una vegada vaig tirar a un plat i no el vaig ferir.

Aquí l'amo en Joan recorda l'arribada a Larache i diu:

Es barco posà bandera
quan Larache destrià
i se va haver d'aturar
abans d'arribar a vorera
i amb una barca costera
mos varen desembarcar.

Aquí ja vèiem es toros
semse sobre torear
el que més me va assustar
veure-ho tot ple de moros.

- Com era tot aquell territori?

* Era grandíós. Nosaltres només en vérem un trosset. Hi havia moltes "wades" o torrenteres. D'aquestes, empràvem s'aigua per beure i per tot. Allà hi havia moltes cases d'espanyols.

- Com eren els atacs dels moros?

* Teníem tants de moros davant com darrere. Ells intentaven fer emboscades i llavors fugien.

- En recordau alguna d'aquestes emboscades?

* Una vegades emboscaren els aigües. Allà en moriren tres: En Llorenç Estelrich Capó de Santa Margalida, el "cabo" Enrique i un tal Bosch d'Artà. Es mul que manaven per dur s'aigua, es va salvar.

Així l'amo en Joan conta el primer enfrontament:

Pronta estàrem repartits
es batalló en guerrila
peleant en valentia
contrari als enemics
passant pena d'esperit
batallàrem tot el dia
i vàrem tenir aquell dia
dos morts i altres ferits.

- Suposam que el menjar i el dormir no era gaire confortable. Es veritat l'amo en Joan?

* Menjàvem el que ens donaven i dormíem en tendes, però érem tants dins cada tenda que de sa manera que mos jéiem haviem d'aguantar tota la nit ja que no hi havia manera de posar-nos de l'altre costat.

- Hi havia lloc per les puces?

* Hi havia molts de polls i puces. Les matàvem a tocs. Sa roba n'estava farcida. Tot n'estava ple. En podíem matar 100 cada dia. No picaven molt, però feien corredissa per tot el cos.

Allà mosdaren sopar
de mongetes mal cuinades

de brou i poques tallades
molt podíem bravejar
ja podeu considerar
si féiem bones sopades.

- Devíeu tenir moments de passatemp, riure un poc, etc?

* Es clar que sí. Miràvem ses mores. Elles es tapaven el cap i quan alçaven es braços mostraven ses mames.

- Eren bones?

* No me'n vaig menjar cap mai. En general ses mores erenses que treballaven. Una vegada vaig veure 5 o 6 dones amb un feix de llenya damunt l'esquena i un moro anava damunt un ase. En caigué una i el moro es va aturar i li va tornar carregar el feix. A vegades véiem mores que batiem pegant tots amb un pal.

Ara recorda una nit freda i ho diu així:

En terra me vaig colgar
devora una palmera
i tota aquella nit entera
d'erredat vaig tremolar
i quan va venir l'endemà
que en el cafè vaig anar
sols no podia aguantar
es platet i sa cullera.

L'amo de Son Matet recorda la crueltat de la guerra el trist espectacle dels morts.

* Era trist veure passar els morts. Els posaven de panxa damunt un mul i les cames i els braços els vogaven. Quan arribaven al campament el capellà els feia un responso i els deien a enterrar al

cementiri.

- Vós estàreu sempre sà i bo?

* Me va pegar una blanchura a un ull i no hi he vist pus mai. Vaig estar dos mesos a l'hospital.

En es deu dies d'estar
en aquella gran ciutat
vaig esser desgraciat
perquè una enfermetat
d'un ull es va apoderar.

En una sala em posaren
de moltes enfermetats
molts n'hi havia de baldats
que en crosses caminaven
consideraru si passaven
ses grosses calaminats.

Conta que s'alegria més grossa que va tenir fou quan el metge li donà un permisset per Mallorca, estant a l'hospital.

El metge me demanà
si pare i mare tenia
també si desig tenia
d'anar-los a visitar

Vaig respondre generós
amb una veu alta i clara:
Jo tenc mon para i ma mare
germans majors i menors.

- Una vegada haver visitat la família, els amics, etc, i haver descar-

sat, què féreu?

* Els 6 de Maig de l'any 24 vaig sortir de l'hospital. El 6 de Juliol me vaig tornar incorporar al batalló de Larache. Foren 36 mesos de servici. En el febrer de l'any 1925 vaig tornar complit.

Així l'amo en Joan conta l'arribada a Mallorca:
Vaig dir terra agraciada
a on jo me vaig criar
te tornaré trepitjar
que és el que més desitjava
perquè no duc cap senyada
de bala ni matxetada
tom venir ben bo i ben sà
i al manco podré abraçar
ma mare que vaig deixar
plorant i desconsolada.

Quan dins Palma vaig entrar
el meu cor se removia
i tot era alegria
de veure aquell feliç dia
que sa terra mallorquina
ja me veia trepitjar.

Aquí posarem forqueta per aquesta vegada. En un proper número de Fent Carrerany seguirem aquesta emocionant història de l'amo en Joan de Son Matet, home de 90 anys que és el número 11 dels més vells de Maria.

Bartomeu Pastor i Pere Fons.

PROJECTES PEL 91 DE LA MANCOMUNITAT DEL PLA EN SERVEIS SOCIALS

Des de fa dos anys, en el respectius pobles que configuren la Mancomunitat del Pla, Algaida, Montuïri, Sant Joan, Vilafranca, Petra, Ariany, Santa Eugènia, Sencelles, Costitx, Lloret, Sineu, Llubí i Maria de la Salut, gaudeixen de Serveis Socials. Els projectes que dins aquest any 91 el Ple de la Mancomunitat del Pla ha aprovat amb el suport del Consell Insular de Mallorca són el següents:

-El Servei d'Ajuda a Domicili, es va començar a posar en funcionament el passat mes d'octubre de l'any 90. Es un servei públic, de caràcter social, amb personal professional, destinat o dirigit a persones majors de 65 anys, minusvàlids, persones soles o a famílies que tenen greus problemes, bé sigui per valer-se per elles mateixes o per mantenir el nucli familiar. Tenint en compte que aquest servei va encaminat a restablir, mantenir o augmentar el seu nivell de benestar, físic, psicològic i social, mitjansant la prevenció i assistència, ajudant a que puguin continuar vivint al seu llar.

En definitiva, la finalitat del Servei d'Ajuda a Domicili és millorar la qualitat de vida de les persones que viuen en els seus domici-

lis i requereixen d'una assistència.

El Servei d'Ajuda a Domicili (S.A.D.) no és solució per aquelles persones que viuen soles i requereixen d'una atenció permanent i continuada degut a la seva situació d'invalidesa. Per accedir al S.A.D. s'ha d'acudir als respectius ajuntaments i dirigir-se a l'assistent social.

-Alcoholisme i altres toxicomanies: aquest projecte ja es dugué a terme l'any 90. Les seves línees principals són: prevenció en l'abús d'alcohol i tabaquisme per a nins i nines de tretze a catorze anys. Es duu a terme al col.legi del vostre municipi en col.laboració de l'I.P.S. del Consell Insular de Mallorca, aplicant el programa "tu decideixes"; la sensibilització, dirigida a totes les persones, i especialment, als que tenen algún familiar malat alcohòlic, perquè puguin gaudir d'una informació sobre la malaltia del alcohol i altres drogues. L'assistència mitjansant un conveni signat entre la Mancomunitat del Pla i la Creu Roja perquè totes les persones malaltes

(Continua a la pàgina 22)

BULLIT DE NOTÍCIES

«SA NOSTRA» ORGANITZA UNA EXCURSIO PER LA TERCERA EDAT

El dijous dia 25 d'Abril «SA NOSTRA» va organitzar unes matances on participaren els membres de la Tercera Edat de Maria. Es varen celebrar al restaurant «Sa Gruta» de Cala Millor i els 136 participants es repartiren en 3 autocars per a desplaçar-s'hi. Es va visitar el Safari de Porto Cristo i es realitzà una excursió a Cala Ratjada. Una vegada acabat el dinar i per bon pair-lo, hi va haver un capvespre de ball d'aferrat amb música de fa alguns anys. El delegat de «SA NOSTRA» a Maria, Rafel Socias va acompanyar al grup i les fotografies varen esser a càrrec de Joan Ferrer.

EXIT DE LA TROBADA DE QUINTOS DEL 44

El passat dia 21 d'abril al migdia, els quintos del 44 celebraren una dinar a S'Alqueria des Comte. Aquest trobada que es celebra cada any, a un poble diferent, en aquesta ocasió va tocar esser organitzada per gent de Maria. Així, en Pere Fons, n'Antoni Ros i en Marí Mas varen esser els responsables de que tot sortís d'allò millor. En total 355 persones de tot Mallorca es daren cita al nostre poble i d'elles 52 eren veïns nostres. Abans d'anar al dinar, es va celebrar una missa a la parròquia i els assistents alabaren el sermó que va fer en Jaume Santandreu. Va esser un dia rodó de companyerisme i harmonia. Fins l'any que ve.

L'ESCOLA DE MUSICA A L'AUDITORIUM

El passat dia 5 d'Abril els alumnes de l'Escola de Música de Maria assistiren al Concert nº 17 de la temporada, a càrrec de l'Orquestra Simfònica de Balears.

El repertori fou el següent:

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BALEARS

« CIUTAT DE PALMA »

Director titular: Luis Remartínez

PROGRAMA

I

Petita Suite LUTOSLAWSKI

Fužerka (Allegretto)
Horn polka (Vivace)
Polemka (andante molto sostenuto)
Tanz (Allegro molto)

Concert en Re menor Op. 40 MENDELSSOHN

Allegro Appassionato
Adagio
Finale (Presto scherzando)

II

Simfonia núm. 3 en Mi bemoll major "Heroica" BEETHOVEN

Allegro con brio
Marcia fúnebre (Adagio assai)
Scherzo
Finale (Allegro molto)

Director: Christoph Stepp

Piano: Eulàlia Solé

Auditori de Palma
Divendres, 5 d'abril 1991
20:30 hores

40 FUNDACIÓ PÚBLICA
DE LES BALEARS PER A LA MÚSICA

Proper concert dia 12 d'abril 1991
Obres de Valeri, Brower i Mendelssohn

Els assistents varen ser una trentena més els acompanyants que foren felicitats pel seu bon comportament.

RIJET AL CARRER RAMON LLULL

BULLIT DE NOTÍCIES

Des de fa uns quants mesos xumora una font al carrer esmentat a l'altura de la Parada de l'autocar.

Si fos d'aigües transparents i nítides no ens vendria gens malament però resulta que és més bé d'aigües pudentes i els veinats es queixen de la pudor i han col·locat un cartell al costat de s'Alde que resa així: "Si sentiu olor és merda, paciència" El Batle.

Es veu que s'han queixat a s'Ajuntament i no li troben solució.

Que li farem? Ja vindrà s'estiu.

EN JERONI BERGAS I EN XISCO MESTRE SON NOTICIA

Just abans de tancar l'edició d'aquest número de la revista ens ha arribat la notícia de l'excel·lent classificació dels dos millors escaquistes de Maria a diferents torneigs. En Jeroni, que participa al I Open Internacional d'Escacs Ciutat de Palma, duu 3 punts de 7 possibles, mentre que en Xisco Mestre duu camí d'aconseguir el Campionat de Mallorca a la categoria Infantil-Cadet, ja que a l'hora de redactar aquestes línies sabem que va líder destacat.

LES ESPINES DE NA ROSA

Aquest és el títol de l'obra que es representà el passat 27 d'abril a Maria. La representació es va fer a l'església, a càrrec del grup teatral NOVA TERRA de Sóller. La seva directora és na Mari Vázquez. Aquest mateix grup ja havia fet altres representacions a Maria en anys passats.

SECRETARI DE SECRETARIS

El Col·legi de Secretaris, Interventors i Depositaris de l'Administració Local ha renovat parcialment la seva Junta de Govern. Tot això sonaria a música xinesa si no fos que en Bartomeu Marimón, el secretari del nostre Ajuntament, en formarà part. Ocuparà el càrrec de vocal de secretaria-intervenció. Li desitjам sort en la seva nova tasca.

CONFERENCIA SOBRE "EL TIRANT"

El passat diumenge dia 21 tingué lloc al Local Parroquial una conferència sobre "El Tirant Lo Blanc" en el seu 500 aniversari.

El conferenciant fou En Joan Gelabert Mas, llicenciat en Filologia Catalana, professor de l'Institut i fill del poble.

A la conferència, que durà més d'una hora i mitja hi assistí tanta gent que quasi es queda petit el local.

TRES NOUS MARIANDOS EN UN SOL DIA

El passat dia 10 d'abril, la població del nostre poble augmentà d'una manera desmesurada. Tres al·lots, cosa que ningú recorda hagués succeït mai, varen néixer aquest dia. Ells són en Joan Marc, fill d'en Lluç Bergas i na Catalina Mas, en Miquel, fill d'en Miquel Mestre i na Francisca Font i en Jaume Marc, fill d'en Magí Ferriol i Na Joana Maria Queralt.

Com continui aquesta marxa, ja podem començar a fer lloc.

El filòleg Joan Gelabert i Mas en un moment de la seva conferència sobre el Tirant lo Blanc

Demografia

ENS HAN DEIXAT:

L'amo en Bernardí Matas Castelló, que morí el passat dia 27 de Febrer a l'edat de 65 anys. Vivia al carrer Antoni Nadal, 4.

L'amo en Pere Mas Bunyola que morí el passat dia 31 de Març a l'edat de 71 anys. Vivia al carrer de l'església, 10.

Madò Mercedes Gorbajo Canela, que morí el passat 6 d'abril a l'edat de 86 anys. Vivia al carrer del Carme, 1.

L'amo n'Antoni Frau Bibiloni, de 84 anys morí el dia 27 d'abril de 1991. Vivia al carrer Constitució, 27.

Què descansin en pau.

BENVINGUTS:

En Joan Marc Bergas Mas, que va néixer el dia 10 d'abril de 1991. Els seus pares són en Lluç Bergas Bergas i Na Catalina Mas Barceló.

En Miquel Mestre Font, que va néixer el dia 10 d'abril de 1991. Els seus pares són en Miquel Mestre Morey i na Francisca Font Carbonell.

En Jaume Marc Ferriol Queralt, que també va néixer el passat dia 10 d'abril. Els seus pares són en Magí Ferriol Bauzà i na Joana Maria Queralt Gibert.

Enhorabona als seus pares i demás família.

En Jaume Marc Ferriol i Queralt

TELÈFONS D'INTERÈS

AJUNTAMENT		525002
	Fax	525194
METGE		525265
APOTECARIA		525020
ESCOLA DE DALT		525083
ESCOLA DE BAIX		525252
CA SES MONGES		525144
LOCAL 3 ^a EDAT		525584
PARROQUIA		525033
GESA INCA: AVARIES		500700
BOMBERS		085
AMBULATORI D'INCA		502850
SON DURETA		239447
AMBULANCIES S.S. (INCA)		502850
AMBULANCIES		200362
RECAPTACIÓ DE TRIBUTS DE LA CAIB (INCA)		505901
ADMINISTRACIÓ D'HISENDA		
DINCA		505112
		505150

SERVEIS SANITARIS

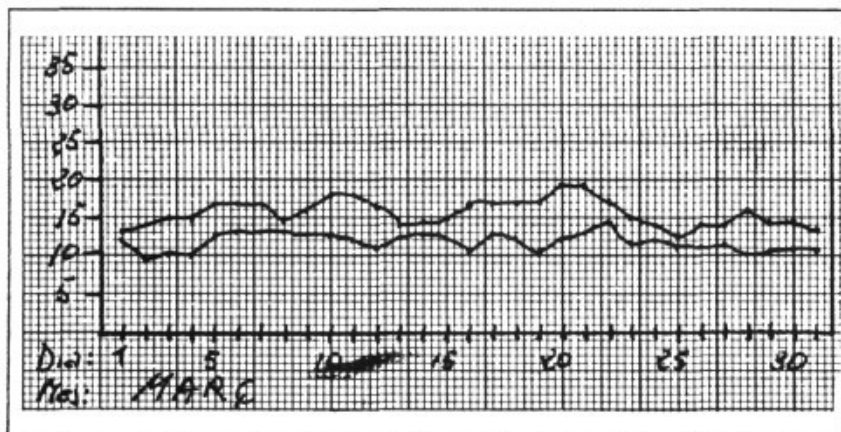
A partir de les 15 hores, totes les urgències mèdiques queden concentrades al PAC (Punt d'Atenció Continuada) de Sineu, al carrer Ponent, 3.

Aquest servei està disponible tots els dies dels 15 hores fins a les 9 hores del dia següent. Els festius, dissabtes i diumenges estarà disponible les 24 hores.

TELÈFON DEL PAC DE SINEU:

520292

El temps

GRÀFICA DE TEMPERATURES MÀXIMES I MÍNIMES.

PLUVIOMETRIA

dia 1..... 3 litres
 dia 8..... 3 "
 dia 13... 1'5 "
 dia 23... 2 "
 dia 24... 6 "
 dia 25... 8 "

TOTAL: 23'5 litres.

Temperatura màxima:
 19'5 °C (dies 20 i 21)
 Temperatura mínima:
 9° C (dia 2)
 Temperatura mitjana:
 13'6 °C
 Mitjana màximes:
 15'7 °C
 Mitjana mínimes:
 11'6° C

Temps passat

MAIG DE 1.987

- ... Si parlàssim de respecte i educació?
- La lectura dins l'educació.
- Sa Xerradetaam Jesús de Orbe, metge titular de Maria.
- Pàgina pagesa: Cooperatives.
- Cabrera, parc natural.
- Eleccions.
- La salut ho és tot: Les vacunes.

MAIG DE 1.988

- Consells locals i política municipal.
- Recolzament al metge i al practicant.
- Sa Xerradeta amb l'amo En Toni Regalat.
- Llei de protecció als animals.
- Trobada de Grups d'Esplai a Poreres.
- Pàgina Bíblica: Jesucrist és de carn i os.
- Feim Carrerany: Excursió al Puig de Massanella.

MAIG DE 1.989

- Pere Alemany: "Des de la realitat fins a la utopia".
- Arees naturals protegides: Son Moragues, Menut...
- Sa Xerradeta amb Don Bartomeu Marimon Simó (es Secretari).
- Des del balcó de la Sala: Pla integral de residus sòlids.
- Pàgina sanitària: Nutrició III.
- Montblanc: Les Normes.
- Carrerany Esportiu: Un hivern a Mallorca (ciclisme).
- Feim Carrerany: Excursió al Bec d'En Ferrutx.

MAIG DE 1990

- Ens hi jugam molt: La reforma a debat.
- II Concurs de Fotografia Fent Carrerany.
- Pregó de "l'Ecce Home" de la passió del Nostre Poble.
- A Galícia ... (Viatge d'estudis del C.P. A. Monjo).
- Pere Alemany exposa a Amsterdam.
- Setmana Santa i Pasqua, 1990.
- Sa Xerradeta amb En Fèlix Aguiló (Professor de l'Escola de Música).
- Serveis Socials.
- Carrerany Esportiu: VI Pla de Mallorca, I Gran premi "La Caixa".
- Feim Carrerany: Excursió al Puig de Galatzó.

PASQUA: EL POBLE

El Dijous Sant a les 8 del vespre tingué lloc la commemoració de la Primera Eucaristia.

Començà amb el Viacrucis pels carrers Major, Nou, Mare de Déu, Constitució i Església per acabar una altra vegada dins l'església on acabà amb la missa del dia.

Durant el trajecte hi havia uns punts marcats amb les 14 estacions en els quals s'hi feia una aturada on se llegia un comentari de cada un dels passos, alguns llegits per la gent i altres pels capellans i acompanyats dels càntics del Coro Parroquial.

El Divendres Sant a les 8 del vespre tingué lloc a l'església el Record de la Mort del Fill de l'Home. Lectures i Pregària Universal dirigida per les DONES QUE CUIDEN DEL'ESGLÉSIA, seguidament tingué lloc el Davallament.

El Dissabte Sant a les 8 del vespre tingué lloc a la Plaça de l'Església la FESTA DE LA LLUMI DEL FOC, organitzada pel grup d'esplai Es Rebrot.

Es començà amb l'encesa d'un fogueró seguit de l'encesa del Ciri Pasqual del que la gent anava encenint els seus ciris que previamente havien repartit els monitors del grup.

Amb els ciris encesos, a pesar del vent, la gent anà en processó cap a l'església on tingué lloc el Pregó i la Vigília Pasqual.

El Diumenge de Pasqua a les 10'30 h. tingué lloc a la Plaça des Pou l'ENCONTRADA. Precedits per la banda de tambors i cornetes la processó es dirigí cap a l'església.

Arribats a l'església tingué lloc EL RITUAL DE LA RECONCILIACIÓ.

Es la primera vegada que es fa i es pensa continuar fent en anys vinents i consisteix en que un representant del poble, aquest any fou l'amo En Xes de Son Cloquis, talla un brot de l'olivera amb el qual durant la Missa el Poble rebrà l'Aigua Nova amb aquest ram.

A l'hora de l'Oferta la nova Rondalla de Maria dirigida pel seu professor Andreu Jaume acompanyà el ball de l'Oferta i l'amo En Xesc cantà "Ses Panades".

El sermó fou en vers i el transcrivim a continuació:

"LA PASQUA DEL PERDÓ"

Alcem el brot d'olivera
que l'amo En Xesc ha collit
per jurar que l'estimera
serà el clam del nostre pit.

El clam que neix de la fossa
d'un poble ressucitat
que té el coratge i la força
de perdonar el seu passat.

De convertir la memòria

FOU PROTAGONISTA

marcada amb taca de sang
en gest d'una nova història
que ens empeny a ser germans.

Que sigui Nostra Senyora
la Verge de la Salut

qui transmeti la penyora
de mai més no ser vençuts,

per l'odi, la comandera,
el caciquisme o el poder.
Estrenem la gran quimera
de tots poder viure a plaer.

Dins el respecte sagrat
de ser cadascú qui és,
amb justícia i llibertat
per portar tots junts el pes,

de servir tota l'herència
que hem rebuda dels padrins
lluitant per la independència
d'una terra i d'un País.

Que malgrat tanta destrossa,
encara és fort i garrit

i sobretot és Ca Nostra
i l'estimam com a fills.

Mort a tot el que du mort!
Visca per sempre la vida!
Tinguem pau, salut i sort
per fer la Pasqua Florida!

Mort a la por i l'estuferal!
Visca la gran llibertat
que brosta de l'olivera
d'un Poble ressucitat!

Mort a l'odi i la falsial!
Visquem donant-nos les mans!
Estimats fills de Maria,
Bona Pasqua, per molts anys!
Jaume Santandreu Sureda.

Totes aquestes funcions han gaudit d'un nombrós públic que no s'ha limitat tan sols a ser un simple espectador sino que ha participat en totes elles, per això consideram que ha estat el gran protagonista de la Setmana Santa.

Onofre Sureda Ribas.

G E N O C I D I !!!

Alliberats de la llarga tensió que ens mantingué ensemsats sota els confusos comportaments de les nacions compromeses en el conflicte que ha provocat tantes monstruositats i tot just la suspensió de les hostilitats com fruit de les amargoses i cruels seques produïdes, determinats grups de gent en són víctimes del genocidi més repulsiu. Tot perquè el marc jurídic que regula l'ordre internacional no permet cap mena d'ingerència en els assumptes interns dels països membres.

Virulències derivades de nacionalismes que resorgeixen tots accentuats amb el fi d'ajuntar els restes desmembrats d'una nació sense estat perduda al llarg d'històries belicoses, conqueridores de poder i sotmetedores d'ètnies despallades dels seus drets més genuïns sota interessos colonialistes i a compte de l'esplotació més vil. Pobles desprotegits i postergats per compromisos incomplerts. Vells pecats heretats que demanen redenció.

Són 25 milion de kurds que conformen teòricament un "Kurdistan", poble desmembrat que afecta actualment a 5 països que són: Irak, Iran, Síria, Turquia i Rússia, i que fa com més de dos mil anys s'establiren a la Mesopotàmia i el que nombroses adversitats provocaren la diàspora i assentament en altres terres. Un altre capítol obert, que al costat al del poble palestí i altres precedents demana solucions. Problemes causats pels mateixos països que avui s'ofereixen com a àrbitres per a establir un ordre en el desordre que engendraren. Pobles desfets per les conseqüències negatives que vanitoses conductes han produït entremig d'unes cultures que han sofert desenvolupaments diferents. Davant aquesta matança tan monstruosa, davant la selvatge porquejada d'un Sadam (que *n'és ben bé digne d'un enjudiciament i obertura d'un procés*) d'un poble que fuig desesperat, n'és prou just, pronunciar-nos altre cop en defensa d'uns drets humans i demanar la intervenció dels que no repararen en acudir en defensa dels interessos materials. Un contingent humà que mereix ajuda per a una sobrevivència digne d'autosuficiència i autogovern.

I tot això afegit al genocidi ecològic de conseqüències imprevisibles per a milions de sers, que tan llastimosament preconitzàvem com a fruit de la guerra i dels armaments que es continuen fabricant. De res poden servir aleshores els pactes establerts a l'efecte.

Mentres no s'afanyin en eliminar aquests mitjans i reprimir intents militaristes, la humanitat quedarà sotmesa a fets semblants. Mentrestant queden per a debat el servei militar, l'objecció de consciència i els insumisos.

Malgrat tot un pensa en les solucions, en l'autodeterminació, l'independentisme, en la consolidació de les autonomies o en la significació d'un estat com a confederació i

control d'unes nacionalitats que a tot arreu romanen latents.

De poc serviran tants conciliàbuls, si no es regeixen per lleis més compromeses, justes i més amples, que convidin a l'agermanament dels pobles.

La prepotència d'un exèrcit amb tot el seu alardo de tecnologia informatitzada n'ha sigut més atractiva com a exercici lúdic per a complaure a les masses abans que per aunar sentiments com cridades d'assistència humanitària. Pot ésser, aquesta passivitat o desenteniment n'és la resposta d'una societat que desprecia els valors més essencials. Tota una realitat esgarrifadora, preocupant!

Un Occident insensibilitat incapaç de fer còncilve per a deliberar i establir un codi internacional més digne.

On són i de part de qui els pacifistes i els seus pronunciaments i la preocupació de certes institucions que aixequen la veu des de les seves troncs confessionals davant un abort controlat o altr amena d'elucubracions ètiques.

N'és tot simptomàtic i paradoxalment trist que tot just es fa l'anunci oficial de l'acabament de la guerra, les esmentades conseqüències cobrin més aires de tragèdia.

Per a desgràcia d'avui i el màxim de mals assembla siguin aliments d'una societat àvida de noves que satisfà el seu esperit depredador amb una premsa que més aviat en far propaganda d'imatges, que cridada de condemna i repressió. Com diu algú, val més aixugar llàgrimes que causar-les.

Pels creients o agnòstics i en el regne de Déu o en el regne de la terra, que n'és el mateix, tots en som germans. Prou doncs de genocidis.

Sembla, que en definitiva el senyor B ha perdut la guerra, que el senyor B li van molts d'oficis des de traïdor i instigador fins a protector d'un poble enganat, que tot assedagat i tot afamagat, demana assistència. N'és la reposició de l'opulència i totalitarismes ens uns emirats que l'envolten i l'oblit de la indigència i els sistemes de les llibertats i els drets humans. Es l'anvers i el revers de la misèria en tot el seu contrast.

Demanam un enclau per uns pobles, unes nacions i unes cultures amb uns assentaments propis, dignes i definitius.

A Déu gràcies, i en bona hora se'ls hi ha obert aquesta assistència. D'alguna manera els qui ara els socorren volen reparar els errors comesos amb una guerra innecessària.

Però, que en quedarà de tot això? Quin serà el destí d'aquests pobles?

Per desgràcia de tots queda obert l'interrogant.

Bartomeu Monjo Sureda

PER QUÈ CAL ELEGIR ELS INDEPENDENTS?

Ja ens tornam trobar davant unes eleccions municipals, les més properes al ciutadà i, potser, les que més l'afectin.

Cada elector disposarà de diverses opcions a l'hora d'escollir la papereta del vot. Crec que totes elles són vàlides i em mereixen tots els respectes, però convé que prèviament hi hagi una reflexió de com són les persones que formen les candidatures, què han fet i què són capaços de fer.

Està clar que de la que jo vull parlar és de la meua, de la dels Independents de Maria, llista que vaig encapçalat en les passades eleccions i que, en aquestes, ho farà en Pere Ribas. Si l'analitzau veureu que està formada per gent ben vàlida, mescla de juventud i maduresa, capaç de treballar des de l'ajuntament i des d'altres sectors per Maria i per a millorar les seves condicions de vida. Amb poques paraules, és la millor de les candidatures que es presenten.

I què han fet els Independents de Maria? A la vista està. Durant aquests quatre anys, i sobretot en el temps que vaig ocupar la batlia, s'ha produït una explosió de tot tipus d'activitats i projectes necessaris per a la bona marxa del poble: d'entre ells podem enumerar, i ho dic jo perquè és veritat, encara que la premsa no ho hagi dit, l'inici de les obres de sanejament amb la compra del solar i realització del projecte de sanejament i abastiment d'aigua potable, l'adquisició del solar per a l'ampliació de la casa de la

Tercera Edat i instal·lació del menjador, la sembra d'arbres pels carrers del poble, la realització i inauguració de la piscina, l'ordenació de l'arxiu municipal, el reglament de Normalització Lingüística i la posterior normalització del nom del poble i els dels carrers, així com la de la burocràcia interna, la redacció i aprovació de les Normes Subsidiàries, una normativa de control de les subvencions, l'enllumenat de l'església, l'organització de les Festes Patronals, adequació d'una sala per a Exposicions a l'ajuntament, el Bolletí d'Informació Municipal, la remodelació del pes dels porcs, tancament de la plaça a la circulació els festius de l'estiu, Escola de música (compra d'un piano), concerts, activitats d'educació d'adults (curset de cuina), adquisició de la furgoneta i de l'equip de transmissió, assistència social mancomunada, ... entre moltes altres millores. La llista es fa llarga.

Es clar que tot això no ho hem fet totsols. No vull fer demagogia. Però que quedi clar que hi érem, i que sempre hem duit la iniciativa en tots aquests projectes. Sempre hem donat la cara i no ens hem arrufat mai.

Aquesta ha estat la nostra feina, la nostra carta de presentació. I volem continuar la tasca. Hi ha moltes coses per fer. Per això necessitem la vostra confiança. Vosaltres heu vist la nostra manera d'actuar. Vosaltres heu de decidir.

Magí Ferriol Bauzá

CANDIDATURES QUE ES PRESENTEN

Com ja sabeu, el proper dia 26 de Maig, haurem d'elegir els components del nou Ajuntament. Hem passat una petita enquesta a tots els cap de llista de les quatre candidatures que es presenten al nostre poble: Centre Democràtic i Social, Inde-

Centre Democràtic i Social

Nom: Miquel

Llinatges: Torelló Mas

Edat: 54

Professió: Agricultor

1.- Quin motiu vos duu a presentar-vos al capdavant de la vostra candidatura?

Perquè el meu partit d'U.M. i altres persones de centre pensàrem que el pacte PP-UM no funcionaria bé i em demanaren si volia ser el cap de llista del CDS Centre Democràtic i Social, i vaig acceptar perquè aquest era el meu partit ideal.

2.- Del vostre programa, quines són les prioritats?

1. Sanejament del municipi, que és prioritari, urgent i necessari.
2. Fer local i menjador de la 3a. Edat.
3. Asfaltar tots els camins municipals del nostre terme.
4. Tapar i acondicionar la piscina municipal per a tot l'any.
5. Ajudar la Plaça del mercat i altres llocs del poble.
6. No oblidar i tenir en compte que a Maria hi ha unes Escoles.

3.- Amb poques paraules, com pensau convèncer la gent perquè us voti?

Nosaltres som un grup de gent que creim que a Maria, al nostre poble, hi ha moltes persones que són de Centre i defensarem aquest espai polític i lluitarem perquè a Maria no hi hagi veïnats de Segona o Tercera categoria, sinó que tots han d'esser de primera.

COMPONENTS DE LA CANDIDATURA DEL C.D.S.

1. Miguel Torelló Mas
2. Emilio Riu González
3. Juan Seguí llabrés
4. Maria Bergas Morey
5. Margarita Negre Varrell
6. Magin Fons Bergas
7. Bernardo Carbonell Matas
8. Mateo Montamarta Varrell
9. Jaime Oliver Perelló
10. Pedro Ferriol oliver
11. Leopoldo Frias López
12. Gabriel Femenias Bergas

Independents de Maria

PERE RIBAS COLOMBRAM

36 anys

Agricultor

1.- Quin motiu vos duu a presentar-vos al capdavant de la vostra candidatura?

En un principi no se m'havia passat pel cap d'anar de número UN però hi hagué dues raons que em feren decidir a presentar-m'hi. Una és perquè estim molt Maria i veig que es pot fer molt més del que s'ha anat fent fins ara pel nostre poble i l'altra que la gent que m'acompanyava en la llista formava la millor candidatura de les que se presentaven.

2.- Del vostre programa quines són les prioritats?

- Aigües brutes i netes.
- Asfaltat de camins rurals.
- Neteja de torrents i síquies.
- Enllumenat del Poliesportiu i 2ª fase dels carrers.
- Menjador de la Tercera Edat.

Com podeu veure, iniciatives no en falten i amb l'esforç i ajud de tots esper poder-ho dur endavant.

3.- Amb poques paraules, com pensau convèncer a la gent per a què us voti?

Com digué Jesús "Pels seus fets els coneixereu". Pens fer arribar a la gent el que s'ha fet i el que pensam fer durant la legislatura que ve. Si elegiu els Independents qui hi gaunyarà serà Maria.

CANDIDATURA:

- 1- Pere Ribas Colombram
- 2- Margalida Mª Carbonell Bergas
- 3- Bartomeu Monjo Sureda
- 4- Bernat Ribas Molinas
- 5- Josep Sabater Varrell
- 6- Magí Ferriol Bauzà
- 7- Joana Gelabert Mas
- 8- Jaume Mestre Llompart
- 9- Onofre Sureda Ribas
- 10- Antònia Nadal Bergas
- 11- Rafela Ribas Ferriol
- 12- Guillem Jordà Bauzà

A LES PROPERES ELECCIONS MUNICIPALS

pendents de Maria, Partit Popular-Unió Mallorca i Partit Socialista Obrer Espanyol. Aquí teniu una foto de cada cap de llista, les respostes i els nom de les persones que formen les candidatures.

Partit Popular-UM

Nom: Francesca

Llinatges: Ferriol Sastre

Edat: 42

Professió: Mestressa de casa

1.- Quin motiu vos duu a presentar-vos al capdavant de la vostra candidatura?

Poder formar un bon equip per dur a terme totes les millores al nostre poble.

2.- Del vostre programa, quines són les prioritats?

Posar les aigües.

Ajudar a les escoles i associacions.

etc.

3.- Amb poques paraules, com pensau convèncer la gent perquè us voti?.

No prometre res que no es pugui complir i dient la veritat.

COMPONENTS DE LA CANDIDATURA PP-UM

Francesca Ferriol Sastre

Jaume Bergas Font

Tomeu Bergas Vanrell

Sebastià Miralles Roig

Mateu Cifre Miralles

Lluc Carbonell Matas

Toni Font Matas

Benet Darder Vanrell

Guillem Mayol Torrens

Partit Socialista Obrer Espanyol

RAFEL OLIVER MAS

38 anys.

Agent d'assegurances.

1.- Quin motiu vos fur a presentar-vos al capdavant de la vostra candidatura?

-Per seguir els sis mesos de batlia ja que les persones que m'acompanyen m'han fet

recobrar la il·lusió que vaig perdre.

2.- Del vostre programa, quines són les prioritats?

-Canalització d'aigües netes i brutes.

-Rectificar i modificar les Normes Subsidiàries.

-Problemàtica juvenil (estudis, feina, oci, etc...)

-FER FEINA PEL POBLE.

3.- Amb poques paraules, com pensau convèncer a la gent per a què us voti?

-Diguem la veritat i que además de les persones de la llista tenc la sort de tenir 25 o 30 persones repartits ens grups de feina que n'assessoren.

CANDIDATURA ELECCIONS MUNICIPALS 1991

1- Rafel Oliver Mas

2- Miquel Mestre Morey

3- Antònia Torelló Martí

4- Joan Sabater Font

5- Bernat Quetglas Jordà

6- Francisca Bergas Frau

7- Guillem Bergas Ferriol

8- Joan Quetglas Bergas

9- Jaume Pira Estarellas

10- Antoni Alomar Mas

11- Jaume Sureda Ferriol

12- Joan Carbonell Matas.

SA PATENA DE MONTBLANC

Aprofitant uns dies de lleure al meu poble estimat, en un cap de setmana agradable després d'un hivern tan dur, mentre feia un revivoi de sol, vaig anar a cercar espàrecs per la Pleta de Roqueta. Mentre estava absort en trobar-ne de ben gruixats i de no punxarme amb les pues, recordava aquell gran homenarro que fou don Francesc de B. Moll, justament aquells dies traspassat. I tot fou associar-ho a Ses Rondaias Mallorquines i els seus dibuixos del primers toms.

El meu company de viatge em digué: -I què no saps sa Rondaia de Sa Patena. Jo li vaig dir: -No, no la sé. I vaig afegir: -Vatua el món, saps que n'hi ha de rondaias que no estan recollides; ja seria bo, ja que qualcú les anà recollint i en fes un nou aplec. El meu company hi va estar d'acord i afegí: -Idò, com que cap des dos fumam podem anar xerrant mentre cercam espàrecs i així te contaré aquesta rondaia que t'he dit.

"Hi havia una vegada en un temps no massa llunyà un pastoret que guardava ses ovelles per dins Montblanc. Amb això que veu un claper de pedres ben grosses i unes quantes canyes que su allà s'hi havien criat.

-Mira que hi vendrà de bé aquest claper per seure una estoneta i a més aprofitaré es temps per fer un flabiol amb una d'aquestes canyes.

Mentre anava pelant sa canya va veure que de dins es claper en sortia una llum brillant que feia mal en ets ulls.

-Oh! i què és això deumeuet?, va exclamar en veure-ho.

Va provar de treure unes pedres, però com que eren molt grosses no se'n sortí. Mentre feia es flabiol anava pensant en com arribaria a aglapir es llumeneret i també que dimonis seria aquella lluernia.

-I si fos un tresor? I si fossin dobles de vint? Seria un estel d'or? Com que era un home bo, va pensar que ho diria a ets altres pastors que pasturaven ses ovelles per allà, per devers sa pleta, per veure

si entre tots podrem remoure ses pedres i aglapir aquesta lluentor. Ben aviat per tot es poble es va escampar la bona nova i com sempre sol passar uns ho varen creure i d'altres no s'ho acabaven d'empassar. Es pastors, reunits, tiraren junta i determinaren què en farien amb sos doblers des tresor. Uns canviarien s'ase; d'altres farien un nou sequer i tot es poble menjaria perdius. Mentre esperaven el dia la feta, tocaven es flabiol per anar passant temps. Una tornada que fins i tot cantaven ets al lots des pobles veinats, se començà a sentir per tot arreu:

Pastorets il·luminats
alerta a fer massa festa
vigilau fer desbarats
per tenir una mala testa
que si vos creis setciències,
pagareu ses conseqüències.

I amb això va arribar es dia convengut i cap a Montblanc falta gent. Tots cal en es llumeneret blau. I venga fer força i més força. Treure pedres i més pedres. Es cors bategaven de bon de veres i sa suors els regalimava amb tanta intensitat que en entra-los en ets ulls, en lloc de veure una lluentor en veien una dotzena. Així com passava l'estona n'hi havia més d'un que ja feia anques enrera. A la fi aixecares sa darrera pedra i es pastoret primer que l'havia descoberta pegà grapada sense mirar que era i l'estrenyé fortament contra es seu pit. Obrí ses mans i... quin esglai! Una patena, una patena de llautó, que en pegar-li es sol que entrava per un foradoi de s'altra banda des claper, brillava com un estel en una nit fosca. Sa feta s'escampà per tota sa comarca. Ses dites i ses històries que se'n feren no cabrien dins un covò. N'hi havia de malpensats que fins i tot deien que li havien posada a posta i d'altres explicaven que qui li havia posada era un antic propietari de sa finca que tenia per costum de prendre es pèl a sa gent i que li agradava molt això de fer bromes.

Antoni Gelabert Mas

(Ve de la pàgina 11)

alcohòliques i toxi-comans puguin esser tratades pels centres de la Creu Roja. A més, també hi ha signat un conveni amb A.T.A. a través del qual les persones de la Mancomunitat del Pla tindran un 20% de descompte.

-Tercera Edat: Per aquest any 91 es planteja fer un estudi de realitat de menjadors mancomunats, idea que està recoltzada des de les diferents administracions públiques com poden esser: IN-SERSO, CIM i la pròpia Mancomunitat del Pla. Avalda per una prospecció de necessitats dins el col·lectiu de la Tercera Edat

realitzat l'any anterior.

-Disminuïts: és el primer any que s'ha elaborat un projecte per aquest col·lectiu. També està avalat per una prospecció de necessitats. La seva principal línia d'actuació és l'integració del disminuït en el camp escolar, social i laboral.

Per acabar, vos volem recordar que ens poden trobar els matins a l'Ajuntament del vostre poble on tindreu accés en l'horari pertinent i on s'atendran totes les vostres peticions gaudint de l'orientació i assessorament més adient.

Mancomunitat del Pla de Mallorca.

CARRERANY ESPORTIU

ANADA A LLUC, DIVENDRES SANT

Ja diu el refrany que dins les desgràcies sempre hi ha sort; i és que quan passa alguna cosa desagradable, tots pensam allò que hagués pogut ésser pitjor. I deim això perquè la tradicional jornada, que des d'alguns anys entrera els associats del Club Ciclista Maria de la Salut dedicam ala pràctica ciclista a visitar la Patrona de Mallorca i al dinar de companyerisme, no va acabar tant bé com tots hauríem desitjat.

A les vuit i mitja del matí, trenta-tres ciclistes es concentren al local social per iniciar el camí per fer la primera aturada a Llubí, per barenari continuar la marxa. Fins aquí, tot molt bé. Ala sortida de Llubí, ala carretera de Son Bordils, la primera caiguda de la jornada on Daniel Estarellas es va fer una bona genollera. Després de curar-lo, continuàrem i pujàrem a Lluc. Malgrat les dificultats a la pujada, ens refrescàrem a la benzineria i menjàrem fruita en companya dels membres de l'Agrupació Ciclista Sineu.

Després d'arribar tots, baixàrem plegats i visitàrem la Mare de Déu compràrem alguns records. Al tornada, quan ja estàvem molt prop de Caimari, es va produir una aparatosa caiguda. Pere Ferriol Roig i Tomeu Arbona s'engarxaren i acabaren damunt l'asfalt. Cremades, ferides, cops, pelades, les bicicletes espenyades i la clavicula d'en Tomeu rompuda... però hagués pogut ésser pitjor, anar a més de setenta quilòmetres per hora i un casc trossejat, fan pensar que dins la desgràcia, hi hagué sort.

Els que restaven, continuaren junts cap a Maria sense més desgràcies. Després de la reconfortant dutxa, tots partiren cap a Sant Joan, on dinaren al Restaurant "Sa Cova". Foren quaranta sis.

III MEMORIAL TOMEU BERGAS

El passat diumenge 31 de Març, el Club Ciclista Maria de la Salut va organitzar el "Trofeu Pasqua-III Memorial Tomeu Bergas", el qual constà de quatre competicions ciclistes que començaren a les 14 hores.

Després de la tallada de cinta inicial per la dona de Tomeu "Forner", els 49 ciclistes de la cursa par a juvenils i aficionats, començaren la primera de les set voltes que completaren al circuit de Sa Serra. Poc després de la meitat de la carrera, quatre ciclistes protagonitzaren l'escapada "bona"; el danés Rolland Age, el finlandés Teemo Rimpilainen, l'inquer Angel Recio i el mariano Antoni Mulet. La seva diferència va anar augmentant fins ala darrera volta, quan Antoni Mulet va quedar "despenjat", havent-se de conformar amb la quartaplaca. Recio fou el més ràpid a l'arribada i Rimpilainen, segon.

A continuació, competiren els alevins i infantils al circuit urbà. Cinc alevins completaren el mateix nombre de voltes. El representant del nostre Club Ciclista, Guillem Mas, va haver de conformar-se amb la quarta posició.

Foren tretze els infantils per recórrer dotze voltes. Entre ells Daniel Estarellas, que fou el guanyador i Llorenç Seguí, quart, a més del debutant Simó Font que no va tenir el seu dia i finalitzà a la desena posició.

Poc després de les sis del capvespre es va iniciar la cursa pels 59 participants a la categoria de socials i veterans que donaren tres voltes a Sa Serra. Entre ells, mariandos, Ferriol Colombram i Manuel Fernández, a més dels debutants Joan Castelló, Antoni Castelló i Antoni Mas, destacant les absències de Ferriol Roig i Tomeu Arbona per les ferides de la caiguda del Divendres Sant. La carrera va tenir poca història ja que ben prestes va formar un grupet de cinc homes que rodaren a bon ritme, malgrat el fort vent que va acompanyar als ciclistes durant tot el capvespre. Francisco Trujillo fou el guanyador. Les classificacions varen romandre de la següent manera:

AFICIONATS I JUVENILS 112 Qms.

- 1.- Angel Recio C.C. Caimari 3-08-12
- 2.- Teemo Rimpilainen Finlandia 3-08-12
- 3.- Rolland Age Dinamarca 3-08-14
- 4.- Antoni Mulet Ercosa 3-10-03
- 5.- Jordi Salas Prefama 3-11-18
- 6.- Miquel A. Cirer C.C. Caimari 3-15-35

ALEVINS 5 Qms.

- 1.- Antoni Martorell C. Gomila 9-35
- 2.- Magdalena Márquez C.C. Mallorca 9-38
- 3.- Magdalena Real Bar Tolos 9-44
- 4.- Guillem Mas Jumbo Tours 9-55
- 5.- Margalida Munar C.C. Mallorca 10-49

INFANTILS 12 Qms.

- 1.- Daniel Estarellas Jumbo Tours 6 punts.
- 2.- Pere Roca C.C. Mallorca 3 "
- 3.- Andreu Barceló C. Gomila 2 "
- 4.- Llorenç Seguí Jumbo Tours 1 "
- 10.- Simó Font Jumbo Tours 0 "

SOCIALS I VETERANS 48 Qms.

- 1.- Francisco Trujillo C. Tennis Arenal 1-20-39
- 2.- Mateu Sureda Ca'n Lluc 1-20-39
- 3.- Miquel Gomila C. Tennis Arenal 1-21-30
- 22.- Manuel Fernández Jumbo Tours 1-23-28
- 34.- Ferriol Colombram Jumbo Tours 1-23-28
- 47.- Antoni Mas Jumbo Tours 1-42-30

MEMORIAL DAVID GOMEZ

Organitzat pel Club Ciclisme Pollença, el dilluns dia primer d'abril, es va celebrar una nova edició del Memorial David Gómez, ala qual hi competiren els aficionats i juvenils, alevins, infantils i cadets.

A la prova per a alevins, d'entre cinc participants, Guillem Mas es va classificar segon, mentre que a la d'infantils, Daniel Estarellas va repetir victòria i Llorenç Seguí va millorar la classificació de l'horabaixa anterior i es va classificar en tercera posició.

TROFEU EL CRUCE

El passat diumenge dia 21 d'Abril, el Club Juventut Ciclista Manacor, va organitzar una reunió ciclista que va constar de dues proves. La primera per a ciclistes socials del Pla de Mallorca i Comarca de LLevant, i la segona per a juvenils i aficionats.

A la primera hi participaren 77 ciclistes, entre els qual hi havia quatre representants del nostre Club Ciclista: Ferriol Colombram, Ferriol Roig, Manuel Fernández i Joan Castelló. La prova no va tenir massa escapades i es va decidir a la pujada de s'Avall on Ferriol Colombram es va escapar en solitari, passant per Petra i arribant a meta en més d'un minut i mig d'avanatge respecte al segon classificat, demostrant que es troba en un bon moment de forma física de cara a afrontar la setena edició del Trofeu Pla de Mallorca, Gran Premi "La Caixa".

C.C. Maria de la Salut

FEIM CARRERANY

El passat Diumenge dia 14 d'Abril arribàrem fins al "Mirador de Ses Puntes" a Valldemossa.

Encara que el dia era insegur ja que el cel estava tapat de núvols, partírem des de la Plaça des Pou cap a les 8'45 h. amb cotxes un nombrós grup d'entusiastes excursionistes, trenta-cinc exactament.

Arribats a Valldemossa deixàrem els cotxes i ens encaminàrem cap al Nord, pel camí que du a l'escola, enfilàrem el camí que du a Sa Font de S' Abeurada i després de salvar un portell amb una barrera, per un empinat camí (en el qual férem una aturada per berenar) arribàrem a Sa Font de S' Abeurada.

Seguírem el camí, que a partir d'aquí ja no és tan empinat i arribàrem al Pla des Pouet.

Deixàrem el pouet a l'esquerra i seguírem pujant en la mateixa direcció i després de donar un rodeig cap a l'esquerra arribàrem al Mirador de Ses Puntes.

Després de les fotos de rigor i observar les diferents i belles vistes panoràmiques, que per això tot sol jo ho paga venir fins aquí, seguírem camí amunt que ens dugué a la Caseta-Refugi, que no té res de refugi degut al gamberrisme que ha sofert el que en tant d'encert va fer construir l'Arxiduc Lluís Salvador.

Des d'aquí baixàrem cap a S' Estret de Son Gallard on ens aturàrem a dinar, férem foc i alguns seguírem fins a sa Cova de s' Ermità.

Després de dinar tornàrem cap al Pla des Pouet i pel mateix camí que havíem pujat tornàrem a Valldemossa.

Anàrem a prendre cafè i a comprar coquetes i cap als cotxes.

La propera excursió serà a s' Ermita de Maristela a Esporles. Serà el segon diumenge de Maig concretament dia 12.

Es una excursió apte per a totes les edats i l'hora de la sortida serà a les 9 des de la Plaça des Pou.

Onofre Sureda Ribas.

Excursionistes al Mirador de Ses Puntes. (Valldemossa)